

ŞEYH ALÂEDDİN ALİ SEMERKENDÎ'Yİ ANMA
TOPLANTISI
(Zeyne – 02.07.1994)
ŞEYH ALÂEDDİN ALİ SEMERKENDÎ'NİN
HAYATI, ESERLERİ ve KİŞİLİĞİ

Yard. Doç. Dr. Mustafa ÇIPAN

Eserleriyle yalnız müslümanlara değil bütün insanlara rehber olan, asırlar ötesinden günümüzü kucaklayan:

“Ben Kur’an’ın kölesiyim,
Hz. Muhammed’in ayağının tozuyum.
Kim benim hakkında bundan başka bir söz naklederse,

mısrarlarındaki Muhammedî şuurla gönüller Sultanı olan Mevlânâ'nın,
babası Sultânü'l Ulemâ Bahâeddin Veled'in şereflendirdiği;

“Dayadım sana belimi
Kudretinle tut elimi
Yoğuram ana dilimi
Anamın ak sütü ile”

mısrarlarındaki ifadesiyle, güzel Türkçemizi anaların ak sütüyle yoğuran ve bu esrârî eserlerin vasıtasıyla gönlümüze, bir iman ve ümit meşalesi gibi yakan, dergahın kapısından eğri odunu bile sokmaya gönlü razı olmayan büyük velî Yûnus Emre'yi yetiştiren Lârende toprakları, sizlere hayatı, eserleri ve kişiliği hakkında bilgiler arz edeceğim bir büyük Allah dostunu, bir ilim deryasını Şeyh Alâeddin Ali Semerkandî'yi de bağrında barındırmıştır.

Bu itibarla bu topraklar mübarek, bu topraklar bereketli, bu toprakların insanları umutlu ve huzurludur.

1- KÜNYESİ

Huzurlarında bulunmakla iftihar ettiğimiz bu büyük mutasavvıf ve âlimin ismi çeşitli kaynaklarda ve halk arasında şeyhliği seyyidliği ve yaşadığı yere göre nisbesi de ifade edilerek: “Şeyh Ali Semerkandî”, “Seyyid Ali Semerkandî”, “Şeyh Seyyid Alâeddin Ali Semerkandî”, Şeyh Ali Sultan” şekillerinde geçmektedir. Tam ünyesi: “Seyyid Alâeddin Karamânî”de denilmektedir.¹

Burada bir hususa dikkatlerinizi çekmek istiyorum. Yukarıda arz ettiğimiz isim ve nisbelerle anılan ve bugün adına anma toplantısı tertip ettiğimiz Şeyh Alâeddin Ali Semerkandî Hazretleri ile (H.720/M.1320)de bugün İran sınırları içinde bulunan İsfahan’da doğan, Peygamberimizden sonra göreve gelen “Dört Halife”nin ikinci Hz.Ömer’in nesline mensup olan ve Ankara yakınlarındaki Çamlıdere’ye yerleşen Şeyh Ali Semerkandî ile aralarında sadece bir isim benzerliği mevcuttur.

Hemen aynı devirde fakat farklı coğrafyalarda yetişen, ilim tahsili ve manevî feyz için çeşitli ilim-irfan merkezlerinde bulunan bu iki mübarek insan nihayet manevî işaretlerle Anadolu’da karar kılmış; Şeyh Ali Semerkandî Ankara yakınlarındaki Çamlıdere’ye Şeyh Alâeddin Ali Semerkandî de Zeyne’ye yerleşerek halkı irşâd etmişler, her ikisi de uzun ömür sürerek buldukları mahallerde Hakk’ın rahmetine kavuşmuşlardır.

Hizmetleri ve kerametleri dillerde dolaşan, daha çok “çekirge şeyhi” olarak tanınan ve evlenmemiş olan Çamlıdere’de medfun Şeyh ile huzurlarında bulunduğumuz Semerkandî hazretleri hakkında bilgi veren kaynaklarda isim benzerliği sebebiyle karışmalar, tedahüller meydana gelmiştir.² (Örnek: Babalarının adları Yahya, eserlerinin adı Bahrü’l-Ulûm’dur).

¹ Ö.Nasuhi BİLMEN, Büyük Tefsir Tarihi, İstanbul, 1974, C.II, s.595.

² M.Tarık YÜKSEL, Âriflerin Menkıbeleri, İstanbul, 1982, s.7-14.

2- AİLESİ (Babası, annesi ve doğumu):

Şerefli soyları, Kerbelâ şehidi torunu Hz.Hüseyin kanalıyla Peygamber efendimize ulaşan Alâeddin Ali'nin babasının ismi Seyyid Yahya olup Şirvan'da doğmuştur. Devrin önemli ilim ve irfan merkezlerinde tahsil gören, aklî ve naklî ilimlerinde büyük mesafeler katederek kendini çok iyi yetiştiren Seyyid Yahya, zamanında "hallâl-ı müşkilât" (müskülleri halledici) olarak, şöhret kazanmış en karmaşık meseleleri bile büyük bir vukufuyla çözmesini bilmiştir.

Seyyid Yahya bir müddet sonra bulunduğu yerden ayrılarak devrin ilim, kültür ve sanat merkezlerinden olan Semerkand'a gitmiştir. Semerkandî nisbesi de bu şehirde ikamet etmesi sebebiyle verilmiştir.

Seyyid Yahya bu şehirde iken; bir gündüz bir gecede Kur'an'ı hatmeden, namaz, oruç gibi ibadetleri ve diğer dinî vecibeleri hakkıyla yerine getiren hâfıza ve sâliha bir kadın olan "Tâcü'l Mestûren" ile evlenmiştir.³

Bu evlilik tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, Alâeddin Ali dünyaya gelmiştir. (H.860/M.1456)da vefat ettiği ve 150 yıl civarında bir ömür sürdüğü düşünüldüğünde (H.710/M.1311) tarihleri çevresinde olduğu söylenilebilir.

Büyük bir ihtimamla büyütülen Alâeddin için annesi:

"Oğlum ben senden bir çok iyi şeyler ve kerâmetler umarım. Sana hamile iken bir saat bile abdestsiz kalmadım, karnıma şüpheli bir şey koymadım, sana abdestsiz süt emzirmedim. Sen karnımda iken Allâh'ı anar, tesbîh ederdim. İnşâallah sen kutupların kutubu olacaksın" dermiş.

³ a.g.e., s.227.

Alâeddin Ali de, yetişmesi hususunda böylesine tutuzluk gösteren ve henüz on iki yaşlarında iken kaybettiği annesi hakkında: Ermiş ve kerâmet sahibi bir kadın olduğu, abdestsiz ayağını yere basmadığı, kerâmetinden yer dürülüp Arafat'da hacılarla beraber olduğu" yolunda fevkalâdelikler arz edilen bilgiler nakletmişlerdir.

3- ÇOCUKLUĞU, GENÇLİĞİ ve TAHSİLİ:

Kaynaklarda, Alâeddin'in çok zeki, akıllı, sabırlı ve gayretli olduğu, daha yedi yaşında iken Kur'ân-ı Kerîm'i hıfz ettiği, değişik usullere göre kırâatini öğrendiği, müteâkip yaşlarında aklî ve naklî ilimlerde büyük mesafe kat ederek "yed-i tûlâ" sahibi olduğu, hattâ Kur'ân-ı Kerîm'i tefsîr edebildiği belirtilerek; gördüğü muvaffakiyet ve ehliyet üzerinde babasının oğluna:

"Allah yardımcın olsun ey bilginlerin tacı" dediği ifade edilmektedir.⁴

Yirmi yaşına geldiğinde, babası ile birlikte Hac ibadetini yapmak için Mekke'ye giden Alâeddin, babasından izin alarak Mekke'de mücavir kalmış; kusursuz denilebilecek derecede Arapça ve Farsça öğrenmiş, Mekke, Medîne, Mısır, Şam Kudüs ve Irak'ta yıllarca kalarak İlmî olgunluğa erişmiş ve hemen hiç kimsenin kendisiyle tartışamayacağı bir seviyeye ulaşmıştır. Kendisi, bilhassa H.730/M.1330'da vefat eden Hanefî Fakîhi Alâeddin el-Buhârî'nin öğrencilerinden olmakla temayüz etmiştir.⁵

4- HİZMETLERİ:

İlmî olgunluğa erişince "sıla-yı rahim" için baba ocağı Şirvan'a dönen Alâeddin Ali'yi babası büyük bir sevinç ve

⁴ İ.Hakkı KONYALI, Karaman Tarihi, İstanbul, 1967, s.210.

⁵ Katip Çelebi, Keşfü'z-Zünûn, MEB Basımevi, İstanbul, 1972, C.I, s.225.

mumnuniyetle karşılamış, kendisine tarikât âdâbını öğreterek irşâd icazetnamesi vermiştir.

İşte bugünden itibaren Şeyh diye de anılmağa başlanılan Alâeddin Ali, bir müddet sonra Semerkand'a gitmek üzere yola çıkmış, ancak manevî bir işâret ve babasının tavsiyeleri delâletiyle önce İran'ın kuzeydoğusunda Nişabur yakınlarında bulunan ve pek çok âlim, şâir ve mutasavvıf yetiştiren İsfârân'a uğramıştır. Semerkandî hazretleri, başlarında Şeyh Abdurrahman İsfârânî'nin bulunduğu bir kalabalık tarafından karşılanmış ve kendisini: "Ey Hz. Peygamber'in şerefli torunu, din ehlinin göz nuru, ey erginlerin kandili! Bu gece peygamberlerin efendisi mânâ âleminde bana mum yakarak göründüler ve buraya şeref vereceğinizi müjdelediler. Kalbimizi tamir ettiler." Diyerek bağına basan Şelh İsfârânî ile hankaha gitmişlerdir.

Zâhirî ilimleri ve bâtinî kemâl yollarını halka öğreten Şeyh Alâeddin Semerkandî, bir müddet sonra Semerkand'a intikal etmiştir.

Hiz. Şeyh Semerkandî, Peygamber efendimizin manevî işaretleriyle Kudüs civarındaki "Dem mağarası"nda kırk yıl süreyle halvete girmiş, burada pek az insana nasib olan manevî derece ve makamlara ulaşmıştır.

Mübârek validelerinden olduğu gibi, Şeyh Alâeddin'de de "tây-yi mekân" zuhûr etmiş, Medîne-i Münevvere'ye gelmiş, Beyt-i Mükerrrem'de Hanefi makâmında uzun müddet imamlık yapmış, sonra Hz. Peygamber'in Ravza'sında türbedârlık, Şeyhü'l-haremlık ve Nakîbü'l-êsrâflık yapmıştır. (Bu bilgilerin yer aldığı Menâkıb-nâme'de; yapmış olduğu görevler 40'ar yıl olarak ifade edilmiştir ki bu bizce abartılmış bir ifalerdir. Zirâ sadece son saydığımız üç görev 160 sene tutmaktadır).

5- KARAMAN ve ZEYNE'Yİ TEŞRİFLERİ:

Hız. Peygamberin Ravza'sında türbedârlığı esnasında bir gün uyur uyanık bir halde Hız.Peygamber göründüler ve: "Ey benim mesud torumun, dediler. Sendeki ledünnî bilgiler ve şar'î kemâller zâyî olmasın. Sana izin veriyorum. Ümmetimi irşâd et! Karamanlılar gözleri yaşlı, ciğerleri yanık, şaşkınlığa düşmüş, salâh kabul edecek kabiliyette mümin insanlardır. Allah seni o iklîme rahmet olarak ayarmıştır. Sen onları irşâd et. Sana uyanlar benim has ümmetimdir. Sana verdiğim şu yeşil asayı Rûm'dan yana et, nereye düşerse bak, oraya git. O asanın düştüğü yer şenin cismine yuva olacaktır. O yerlerde senin bir çok kerametlerin ve sırların ortaya çıkacaktır." Emr-i şeriflerini buyurdular.

Bu manevî işarete uyararak Medine dışına çıkan Semerkandî, elindeki yeşil asayı Rum'a doğru atmış, asa Karaman topraklarından Zeyne yakınlarına düşmüştür.

Karaman'a gelen; halkın daveti Peygamber'in izniyle bir müddet burada kalan Şeyh Alâeddîn'e burada bir medrese tahsis edilmiştir. Talebelerine ilim tahsil ettiren Şeyh, aynı zamanda merkezde ve civarındaki yerleşim bölgelerinde vaz u nasihatlerde bulunmuş, gönülleri teskin edip, huzur ve sükûna kavuşturmuştur.

Şeyh Semerkandî Hazretleri ilerleyen yaşlarında esasının düştüğü yer olan Zeyne'ye gelmiş; irşâd vazifesini Zeyne'de teşekkül eden tekkede ve ömürlerinin sonuna kadar sürdürmüşlerdir. Şeyh'i Zeyne'de de yalnız bırakmayan aşıkları, dostları, müridleri onun bereketli sohbetlerinden feyz almışlardır.

6- VEFATI:

Doğum tarihi kesin olarak tesbit edilemeyen Şeyn Alâeddin Semerkandî'nin vefat tarihi bakımından da bazı değişik görüşler ileri

sürülmektedir. İbrahim Hakkı Konyalı, Karaman tarihi adlı eserinde tarihî kronoloji ve mantık ilgileri bakımından hatalı görülen bazı hususları şöyle ifade etmektedir. “Bunlar, Fatih Karaman’ı almadan ölen Semerkandî’yi Karaman’da Fâtih’le konuşturdular, ona Fâtih’in emriyle tefsir yazdırırlar. Ölümünden 36 yıl sonra onu mezarından kaldırarak Zeyne’ye getirdiler. Şeyhi, ölümünden sonra daha 75 yıl yaşatırlar.”⁶

Eldeki veriler değerlendirildiğinde, Semerkandî Hazretlerinin H.860/M.1456 yılında vefat ettiği yolundaki bilgilerin muteber hale geldiğini söyleyebiliriz.

Şeyh Alâeddin Semerkandî, yukarıda belirtilen tarihte ve Kadir gecesinde tan atarken kibleye karşı oturur bir halde: “Ey itminâna ermiş ruh, dön Rabb’ına. Sen O’ndan razı, O da senden razı olarak”⁷ emr-i ilâhiîsine uyuyarak ruhunu Mevlâsına teslim etmiştir. Techz, tekfin ve cenaze namazında ervâh-ı evliyâ, ricâl-i gayb ve âzim bir kalabalık hazır bulunmuştur.

H.825/M.1421 tarihinde Ahmed Paşa-zade Musa Bey tarafından yaptırılan Câmî’in yanında mescid, türbe, zaviye ve kabristandan oluşan bir külliye tesis edilmiştir. Mübarek kabirleri işte bu külliyenin müştemilatı içinde yer alan türbededir.⁸

Rüyasında Hz.Peygamber’i gören ve dileği sorulduğunda: Şefâat yâ Rasûlallah” diyeceği yerde heyecandan “Seyâhat yâ Rasûlallah” diyen ve yazdığı “Seyahat-nâme”siyle dünya çapında bir şöhretin sahibi olan Evliyâ Çelebi, H.1059/M.1649 yıllarında ziyaret ettiği Zeyne ve buradaki külliye hakkında şu bilgileri vermektedir. “Silifke sancağında 150 atçalı şerefli bir kazadır. 38 köyü vardır. Geliri 1000 kuruştur. 200’den fazla örtülü damı vardır. Bağlı, bahçeli,

⁶ İ.Hakkı KONYALI, Karaman Tarihi, s.217.

⁷ Kur’ân-ı Kerîm, Fecr Sûresi, Âyet: 27, 28.

⁸ İ.Hakkı KONYALI, Karaman Tarihi, s.195.

tatlı ve mamur bir kasabadır. Burada cennetten örnek bir âsitanede Hz.Peygamber'in mübârek sülalesinden büyük Şeyh ve Kutub Aliy-yi Semerkandî yedi evlâdıyle beraber altun alemlî büyük bir kubbe altında medfundurlar. Bu zaviyenin Zeynî tarîkatına mensup 300 kadar fukarası vardır. Bir gece burada misafir oldum. Zevk ve safalar ettik. Sabahleyin Çelebi'den izin alarak ayrıldım. Çelebi benim arkadaşım olan softalara: Bu ağayı başkalarına benzetmeyin! Anlattığı hâtîrâlara ve riâyet edin, onu bir hoş götürün, dedi ve tenbih etti.”⁹

7- ESERLERİ

Eserleri, yetiştirdiği talabe ve müridleri ile yaşadığı dönemde, hem de kendisinden sonra gelenler üzerinde müsbet ve kalıcı tesirler bırakan Şeyh Alâeddin Semerkandî'in en meşhur eseri “Bahrü'l-Ulûm” (İlimler Denizi) adını taşıyan tefsiridir.

Rivayete göre, bir çok ulu kişinin hayat hikâyesinde gördüğümüz gibi çekememezlik veya sınamak maksadıyla eser yazdırma geleneği Şeyh Semerkandî için de söz konusu olmuş, Karamanlı âlimlerin, kendisinden içerisinde tasavvuftan bahsedilmemesi kaydıyla bir tefsir yazması istemeleri üzerine bu eseri kaleme almıştır.

Ancak eserin başında; “Rabbim bana cûd u kereminden, lutf u ihsanından tefsir ve te'vil ilmi hakkında Kur'an'ın hakikatlerini, kuvvetli ve sağlam sözleri ihtiva eden ilk âlimlerin söyledikleri lâtif şeyleri ve son bilginlerin buldukları garib nükteleri de kapsayan bir kitab yazmamı ilham etti. Bende Bahr-ül-ulûm fî tefsir-il kir'an adıyle (mutercem) bu kitabı inşa ettim (yazdım).” şeklinde verdiği bilgilerden, bahrü'l-umum'u Hakk'ın ilhamı, kendi irâde ve ihtiyârıyla yazdığını açıkça göstermektedir.

⁹ a.g.e., s.197-198.

Başka müelliflere de nisbet edilen eserin, Şeyh Semerkandî'ye aidiyeti hususundaki teferruat üzerinde durmadan eser hakkında bazı bilgiler arz edelim.

Kur'ân-ı Kerîm'in, Fâtihâ ile Mücâdele sureleri arasında ki kısmının tefsîr edildiği dört cildten ibaret bu eserin başında ilmin önemi ve Kur'ân mucizesi üzerinde durulmaktadır.

Genel olarak rivayet metoduyla ve sade bir üslûpla kaleme alınan eserde âyet ve surelerin nüzul sebepleri, faziletleri, Kur'ân ilmiyle ilgili çeşitli konular ve peygamber kıssaları hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca rivayetlerle beraber dirayet yolu da ihmal edilmemiş özellikle kelimelerin türetilişleri ve mânâları ile ilgili oldukça doyurucu açıklamalar yapılmış, zaman zaman âyetlerdeki belâgat nükteleriyle edebî san'atlar da gösterilmiştir.¹⁰

“Mütâlâa erbâbını bir çok tefsirden müstağnî kılacağı belirtilen eserin, çeşitli tefsir kitaplarından intihâb edilen ve müellifi tarafından da ilâve olunan pek fâideli mâlumâtı câmî olduğu”¹¹ ifade edilerek ilmi çevrelerce takdirle karşılanmıştır.

Yurt içi ve yurt dışında bulunan çeşitli kütüphanelerde Bahrü'l-Ulûm'un yazma nüshaları mevcuttur.

Şeyh Alâeddin Semerkandî'nin isimlerini saymakla yetineceğimiz diğer eserleri şunlardır:

Şemsiyye Şerhi Hâşiyesi
Metâli' Şerhi
Mevâkıf Şerhi
Makâlât-ı Şerîfe

¹⁰ İslâm Ansiklopedisi, TDV, C. 4, s.517-518.

¹¹ Ö.Nasuhi BİLMEN, Büyük Tefsir tarihi, s.595; Nişancı Mehmed Paşa, Tarih-i Nişancı, İst., 1290, s.141.

Kâşifü'l Ebrâr
Kitâb-ı Lisân

8- KİŞİLİĞİ

Hanefi Mezhebine bağlı sûfiler mümtaz bir yere sahip olan Semerkandî Hazretleri, Zeniyye tarîkatinin müntesebi ve şeyhidir. Horasanlı Zeyneddin Ebûbekir tarafından kurulan bu tarîkat, daha ziyade aklî ve naklî ilimlere vâkıf insanlar tarafından kabul görmüştür.

Peygamber efendimizin emirleri doğrultusunda, din ve dünya işlerini düzenleyip-dengelemeye çalışan bu tarîkat; başta Şeyh Alâeddin Ali Semerkandî olmak üzere, Merzifonlu Abdurrahim, Şeyh Vefâ, Makdisî, Şeyh Mahmud, Bursalı Hüsâmeddin gibi şahsiyetler vasıtasıyla Anadolu'da süratle yayılmıştır.

Vefatından sonrakendi adını taşıyan bir tarîkat kolu kurulan Şah Semerkandî'ye oğlu İsa, daha sonra Mahmud ve Zeynelabidin halef olmuşlardır.

Şeyh Semerkandî'nin şahsiyetinin oluşumunda diğer pek çok hususla beraber, Zeyniyye tarîkatinin yukarıda belirttiğimiz bâriz özelliği etkili olmuştur.

Tarîkate intisab edenlerin koruma hâleleri içine alan Şeyh hazretleri: "Şeytan benim tarikatime dahil olan mürîdin imanına zafer bulmaz. O öyle müriddir ki beni sever ve derhal tarikatime dahil olur. Evrâdına devam eder. Halîfelerime tâbî olur, onlara uyar. Benimseyip irşadıma sımsıkı bağlanır. Her kim bana biat etse, sanki ceddî Muhammed Mustafa Hazretlerine biat etmiştir. Her kim ceddime biat etse, sanki Allah'a biat etmiştir. Her kim Allah'a biat etse bir saâte ulaşır ki; o saâdetten sonra şekâvet bulmaz.¹²

¹² M.Tarık YÜKSEL, Âriflerin Menkıbeleri, s.226.

İslâmî prensipler içinde yetişen, ârif, âlim, fâzıl bir zât olan Semerkandî hazretleri, bâtini ilimler yanında zâhirî ilimlere de fevkâlede büyük önem vermiştir. Dünyanın, âhiretin çiftliği olduğuna, dünyasını mamur etmeyenin âhiretini de mamur edemeyeceğine inanmış, tembelliğe ve taasuba karşı çıkmış, bugün de şiddetli ihtiyac duyduğumuz sevgi, hoşgörü ve kardeşlik duygularını kuvvetlendirmeye çalışmış; ihlâsla ve çok çalışmak gerektiği üzerinde ısrarla durmuştur.

Türkçeden başka Arapça ve Farsça'yı da mükemmelen bilen Şeyh Semerkandî, vermiş olduğu eserlerinden başka, halkı iyiliklere sevk edip, kötülüklerden sakındırmış, irşâd vazifesini hakkıyla yerine getirmiştir.

O, Osmanoğulları ile Karamanoğulları arasında vuku bulan ihtilâfların hallinde, her iki tarafın da memnunlukla kabul edilebileceği anlaşma şartlarını ortaya koymuş nüfuzlu, etkili ve kâmil bir insandır.

Semerkandî hazretlerinin menkabavî hayatları hakkında Şeyh Şehâbeddin Hindî, Hüsâmeddin Bursavî, Seyyid Ahmed Nizameddin tarafından "Menâkıbnâmeler" yazılmıştır.

Şeyh Alâeddin'in bir gününü nasıl yaşadığını, âdet-i şerifelerini ibret nazarlarınıza sunmak istiyorum.

"Mescidde devamlı i'tikâf üzere olurdu. Zamanının çoğunu oruçlu, geceleri de namaz kılarak geçirirdi. Her vaktin sonu bir hatm-i Kur'ân okurdu. Tevcit ve tertil ederdi. Her hâl zühd ü takvâ, riyâzet üzere olurdu. Beş vakti makâm-ı hafî'de beyt-i Mükerreme'de kılardı. Tayy-ı mekân ederdi, evvela sabah namazını Kâbe'de kıılıp Semerkand'da olan mescidinde güneşin doğmasından önce hazır olurdu. Evrad-ı şerife okunduktan sonra tevhid, tefrid edip dua kılınırdı.

Sonra işrak namazını kılar, daha sonra duhaya kadar dervişleri irşad ederdi. Duhâ namazından sonra ilim talibleri gelir aklî ve naklî ilimlerin dersini görürlerdi. Öğle namazını kıldıktan sonra Kur'ân'ı ezberleyenler gelip makbul bir şekilde ve tevcid kaidelerine riayet ederek Kur'ân okurlardı.

İkinci namazından sonra muhaddis ve müfessirler toplanıp şerefli bahislerden konuşurlardı. Ders tefsir olunur, bînihâye faydalar, kârlar ve gelirler kazanılırdı. Güneş battıktan sonra ahbaplar ve yaranlarıyla yüz rekat namazı akşam ile yatsı arası kılmayı adet edinmişti. Yatsı namazından sonra şafak sökene kadar telif, tasnif eder ve tefsir yazardı. Teheccüd vaktinde yüz rekat namaz kılardı. Bahru'l-Ulum'u telif ederken her gece makâm-ı İbrahim'de hazır olup tefsîri orada yazardı. Bir âyetin tefsirini yazıp bitirdikten sonra mübarek zemzem suyuyla gusleder, on iki rekat namaz kılar ondan sonra başka bir âyetin tefsîrine başlardı. Yine tan yeri ağarma zamanında Karaman'da mescidinde hazır olurdu.

Semerkindî Hazretleri, "Herşey çoğalınca ucuzlar amma, aklın ve ömrün uzunluğu böyle değildir." kelâm-ı kibârına eserleri, talebeleri ve 150 yılı aşkın ömrü ile her iki bakımdan da tam bir uygunluk göstermiştir.

Mecnûn mahlusları bir aşığın aşağıdaki dörtlüğü, Şeyh Hazretlerinin kendilerinden sonra gelenlere etkilerini göstermesi bakımından önemlidir.

"Âşık Mecnûn içmez andı
Frenkler bilir çok fendi
Zeyne'deki Semerkindî
Himmet eyle yârim gelsin."¹³

¹³ D.Ali GÜLCAN, Karaman Vefîlerinden Şeyh Aliyyü's-Semerkindî ve Kemâl Ümmi, 1987, s.7.

“Melekî vasfı, beşerî vassine galip gelen” büyük mutasavvıf ve âlim Şeyh Alâeddin Ali Semerkandî Hazretlerinin mânevi huzurunda hürmetle eğiliyor, himmet ve ruhâniyetlerinin üzerimizden eksik olmaması niyâzıyla Cenâb-ı Hak’tan rahmet diliyor, sizlere de beni sabırla dinlemek lutfunda bulunduğunuz için saygı ve şükranlarımı arz ediyorum.

